

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.12.1963, sp. zn. 8 Tz 80/63, ECLI:CZ:NS:1963:8.TZ.80.1963.1

Číslo: 44/1964

Právní věta:

Omezování osobní svobody vykonané fyzickým útokem obviněného vůči poškozené může být posouzeno jako příprava k trestnému činu znásilnění podle § 7 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák. nebo pokus téhož trestného činu podle § 8 odst. 1 tr. zák., jestliže obviněný slovními výroky nebo i jinak dostatečně projevil svůj konečný záměr dosáhnout soulože i proti vůli poškozené.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.12.1963

Spisová značka: 8 Tz 80/63

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Omezování osobní svobody, Znásilnění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 7

§ 241

§ 8

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud v Trnavě uznal obviněného B. J. vinným trestným činem omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tím, že dne 7. listopadu 1962 v silně podnapilém stavu se dostal do bytu J. Z., kde začal škrtit třináctiletou A. L., povalil ji na gauč, kde ji znovu škrtil, požadoval na ni soulož a když se napadená bránila a volala o pomoc, povalil ji na zem, přičemž v dalším jednání mu bylo zabráněno, poněvadž byl vyrušen svědkyní O. J. Uložil mu trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců podmíněně na zkušební dobu 3 roky.

Krajský soud v Bratislavě odvolání okresního prokurátora, který se domáhal uznání obviněného vinným pokusem trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1, § 241 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem zrušil usnesení krajského soudu a přikázal krajskému soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozhodnutím krajského soudu v Bratislavě byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5 a 6 tr. ř.

Citovanými zákonnými ustanoveními je uložena základní povinnost orgánům činným v trestním řízení, včetně soudů, aby postupovaly způsobem umožňujícím zjištění skutečného stavu věci, ze kterého pak při svém rozhodování vycházejí. Přitom je však třeba se stejnou pečlivostí objasňovat okolnosti, které svědčí proti obviněnému i v jeho prospěch a provést v obou směrech potřebné důkazy bez vyčkávání až je strany navrhnou. Hodnocení takto navržených důkazů má se řídit vnitřním přesvědčením založeným na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Takovým způsobem v této věci však ani okresní soud ani krajský soud nepostupovaly.

Především nebyla v potřebné míře věnována pozornost zjištění vlivu opilosti obviněného v kritický den na jeho jednání ani zjištění bližších okolností, za nichž se měl obviněný ve stavu opojení alkoholem dostat právě do bytu L. I. a tam napadnout fyzicky jeho nezletilou dceru. Z doposud provedeného dokazování vyplývá pouze to, že obviněný je náchylný k nadměrnému požívání alkoholických nápojů a podle zprávy VB v takovém stavu má sklony k páchání trestné činnosti, která však není podrobněji konkretizována, přičemž současně chybí bližší údaj o tom, zda obviněný pro podobnou činnost byl vůbec někdy stíhán, případně vyšetřován.

Z doznání samotného obviněného i výpovědi svědka J. S. při hlavním líčení však nevyslechnutého bylo by možno mít za to, že obviněný kritického dne požil alkoholické nápoje jen v poměrně menším množství. Odpovídalo by to jinak i výpovědi svědkyně O. J., která podpisuje v podstatě správné reagování obviněného na situaci, ve které ho zastihla. Obviněný ihned odpovídal na otázku svědkyně, co dělá v bytě bratra svědkyně a na to odešel pryč bez jakýchkoliv projevů obvyklých u opilého člověka. Pokud by totiž stav opojení alkoholem u obviněného dosahoval takové intenzity, že by obviněný byl na hranici schopnosti ovládat svoje jednání, nebylo by pravděpodobně došlo po příchodu svědkyně J. ihned k tak podstatné změně v jeho chování, oproti chování, jaké projevil podle výpovědi nezletilé poškozené vůči ní těsně před příchodem svědkyně J. Tato svědkyně byla totiž přivolána až voláním poškozené o pomoc a našla obviněného v situaci, kdy se zvedal ze země a poškozená svědkyně s pláčem říkala, co obviněný chtěl. Obviněný sám doznává, že kritického dne vypil asi 4 dcl vína a ještě nějaká piva a pocítil potom značnou podnapilost. Hájí se však tím, že neví a nepamatuje si, co potom dělal, i když nevyklučuje, že dělal všechno to, co popisuje poškozená nezletilá.

Z obsahu lékařského potvrzení vystaveného po lékařské prohlídce poškozené vyplývá, že zjištěné stopy na krku a krevní podlitiny na hlavě odpovídají jejímu tvrzení, že ji obviněný škrtí. Poškozená mimo to od počátku stále tvrdila, že se obviněný stále domáhal soulože, čemuž se však ona bránila proto vůči ní použil násilí nejen škrcením, ale i násilným poveláním na gauč a potom na zem. Jen v důsledku volání poškozené o pomoc přišla pak svědkyně J. a svou přítomností znemožnila obviněnému pokračovat v jednání, kterého se měl podle tvrzení poškozené dopouštět po celou dobu, co s ní byl v bytě sám. Tyto okolnosti však soudy nijak nezhodnotily, když došly jen k tomu závěru, že obviněný se dopustil pouhého omezování osobní svobody poškozené.

Jen náležité skutkové objasnění a zhodnocení všech shora uvedených okolností umožní spravedlivě posoudit jednání obviněného. Je však třeba přitom zdůraznit, že omezování osobní svobody vykonané fyzickým útokem vůči poškozené v daném případě za situace, kdy obviněný dával slovními výroky najevo svůj konečný záměr dosáhnout soulože i proti vůli poškozené, vykazovalo by při nejmenším znaky přípravného jednání k trestnému činu znásilnění podle § 7 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák., i když přitom fyzický útok nesměřoval výrazně na ty části těla poškozené, které by bez dalšího jednoznačně svědčily pro realizaci záměru donutit poškozenou násilím k souloži. Tedy skutečnost, že se pachatel nedotýká přímo pohlavních orgánů poškozené při fyzickém útoku proti ní vedeném nevyklučuje ještě

možnost posoudit takový útok jako přípravné jednání k výše uvedenému trestnému činu.

U trestných činů může spočívat totiž přípravné jednání i v takové formě úroku, který svým charakterem nedosahuje ještě intenzity jednání bezprostředně směřující k dokonání zamýšleného činu, vytváří však objektivní podmínky pro následné uskutečnění takového záměru. Proto v daném případě, i jen pouhé škrčení ženy a násilné omezování jejího pohybu při současném slovním projevu, z něhož jednoznačně vyplývá úmysl pachatele dosáhnout i proti vůli takto napadené soulože, představuje jednání, které je třeba posoudit, pokud nedošlo k pokusu, jako přípravu k trestnému činu znásilnění.

Pokud by za základ zjištění byla vzata výpověď poškozené, že obviněný jednoznačně požadoval na ni soulož a při jejím zcela jasně projeveném negativním postoji k takovému požadavku vyjádřeném nejen voláním o pomoc, ale i její obranou naléhal na ni násilím, škrčením a strhnutím na gauč, resp. na zem, bylo by třeba posuzovat jednání obviněného nejméně jako trestné jednání z hlediska § 7 odst. 1 tr. zák., ve vztahu k trestnému činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. Pokud by bylo zjištěno, že obviněný měl vědomost o věku poškozené anebo vzhledem na její tělesnou vyspělost či jiné poznatky o její osobě věděl, že je jí méně než 15 roků, šlo by o kvalifikaci podle odst. 2 písm. b) cit. zák. ustanovení.

Nedostatečné skutkové objasnění případu a neúplné hodnocení existujících důkazů, které nedovolovaly bez dalšího omezovat jednání obviněného kritického dne vůči poškozené jen na projev opilého člověka, vedlo nakonec k předčasným a nesprávným závěrům o vině obviněného a tím i o trestu. Krajský soud pochybil, jestliže nedostatky v rozhodnutí okresního soudu na základě odvolání podaného okresním prokurátorem nenapravit.

Proto Nejvyšší soud zjištění, že návrh ve smyslu § 272 tr. ř. učiněný v zákonné lhůtě dovoluje napadené rozhodnutí zrušit, zrušil usnesení krajského soudu a současně tomuto soudu přikázal, aby o odvolání prokurátora znovu jednal a rozhodl.